

ραδύλλω πρὸς ἄλληλα με ψυχρὴν αἵμα
τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα, τὸν ἔρωτα καὶ
τὴν φιλίαν· ἐκεῖνο μὲν με καθίστα παρά-
φορον, ἄνευ νοῦς, τοῦτο δὲ μ' ἀπέδιδε τὴν
λογικὸν, ὅπερ ἐκεῖνο μ' ἐστέρει, καὶ με
κατάντα ἡσυχον καὶ ἀγαθὸν πρὸς πάντα·
ἐκεῖνο μὲν ἐξεμεταλλεύθησαν αἱ γυναῖκες,
τοῦτο δὲ μ' ἀνύψωσεν εἰς τὴν θεῖαν ἐκεί-
νην περιωπὴν, εἰς ἣν μόνοι οἱ τοῦτο γνω-
ρίσαντες φθάνουσι· δὲν ἐπεθύμουν τι, εἶχον
ἐντελὲς θεραπευθῆ!...

Ἐνθυμούμενος ἤδη τὴν ἀγωνίαν ἐκείνην
καὶ παραβάλλων πρὸς τὴν νῦν τῆς καρ-
δίης μου γαλήνην, φωνάζω δι' ὅλης τῆς
δυνάμεως τῶν πνευμένων μου.—Ἀνθρω-
ποι! προσέξτε! Μὴ παραδώσητε εὐκό-
λως τὴν καρδίαν σας εἰς γυναῖκα! ἐκείνη
θέλει διαφθείρει τὴν ἀθωότητά καὶ εἰλι-
κρίνειαν αὐτῆς, μεταβάλλουσα ταύτην εἰς
κλίβανον, ὅστις δυσκόλως δύναται νὰ
σθύσῃ! Θὰ καίῃ, θὰ καίῃ, ἕως ὅτου σας
πυρπολήσῃ! Ἀπ' ἐναντίας ἐγχειρίσχετε ταύ-
την πρὸς τὸν ἄνδρα, μεθ' οὗ συμβιβάζεσθε,
μεθ' οὗ συναναστρέφεσθε· σπανίως θέλει
καταχρασθῆ τῆς παρκαταθήκης σας! Νέοι!
Κεντήσατε τὴν πρὸς τὴν φιλίαν
τάσιν τῆς καρδίης σας, καὶ ἀνοίξατε τὴν
πηγὴν αὐτῆς πρὸς τὸ αἶσθημα τοῦτο! ἀ-
γαπήσατε! ποιήσατε φίλον καὶ θέλει σας
χρησιμεύσει! Ἐγὼ δὲν εἶχον, ἢ μάλλον εἶ-
χον καὶ τὸν ἀπεδίωξα διὰ τὴν γυναῖκα! δὲν
ἐδυνάμην νὰ εὖρω κατόπιν, ὅτε τοσαύτην
τούτου εἶχον ἀνάγκην, ἀλλ' εὐτυχῶς με
εὔρε καὶ με συνεπάθησεν ἐπὶ τοσοῦτον,
ὥστε δὲν ἠδυνήθην ἢ νὰ τὸν ἀγαπήσω
μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς καρδίης μου!
Ἐκτοτε εὐτυχῶ μετ' αὐτοῦ συνέζησα
δύο ὅλα ἔτη, χωρὶς οὐδὲν νὰ μᾶς χωρίζῃ.
Ἡμῶν εὐτυχίης! Εἶμαι εὐτυχίης, ἴσως ὅσον
οὐδεὶς! Τὴν δ' εὐτυχίαν μου ταύτην θεω-
ρήσατε ὡς ἀμοιβὴν τῶν δεινοπαθημάτων
ἐκείνων, εἰς ἃ ὑπεβλήθην, τίς οἶδε, ἔνεκα
τίνος παραπτώματος· δίκαιον ἐπομένως
ἦτο, ἀφοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ὑπέφερα, νὰ ἴδω
καὶ ἄκτινά τινα εὐτυχίης!... Τοιοῦτος
ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος, οὕτως ἡ θεία πρό-
νοια τὰ κατ' αὐτὸν ὥρισε!

Ἡδη ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ἐπεισοδίου
τοῦ βίου μου δὲν μοι ἔμεινεν οὐδὲν ἄλλο

ἢ ἡ φιλία! Τὸ πικρὸν παρελθὸν ἐξηλείφθη
ὑπὸ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων τῆς φιλίας,
καὶ σκότος βαρὺ ἐπικαίεται τούτου! Ἐλά-
κτισα αὐτὸ μακρὰν ἐμοῦ, εὐχόμενος μὴ
τις τῶν θνητῶν περιπέσῃ εἰς τὰς θλιβεράς
περιπετείας τοῦ παρελθόντος μου! Χαῖρε,
Παρελθόν! Ἐλθέ, Μέλλον! Σὲ ἀναμένω!...

ΘΑΛΗΣ.

ΠΕΡΙ ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΣ.

Α'.

Ἡ ἀλληγορία εἶναι διάλεκτος πρωτο-
γέννητος· διότι ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχάς
παρκατηρήσας τὰ περίξ αὐτοῦ ἀντικείμενα,
ἠναγκάσθη νὰ εὔρη λέξεις ἵνα τὰ ἐκφράσῃ·
ἐπειτα δὲ, μὴ ἔχων τὰς ἀπαιτούμενας λέ-
ξεις ὅπως ἐκφράσῃ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐν-
νοίας, κατέφυγεν εἰς τὰ ὀνόματα τῶν πρὸ
τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀντικειμένων. Οὕτω
λοιπὸν ἡ πρώτη ὁμιλία ὑπῆρξε μεταφο-
ρικὴ, ἀλληγορικὴ, διότι ὁ ἄνθρωπος, χω-
ρὶς νὰ κρίνῃ, ἐξεστόμεναι, ὅπερ ἠσθάνετο.
Ἐπειδὴ δὲ ἡ ποίησις ἐκφράζει τὸ αἶσθη-
μα καὶ οὐχὶ τὰς ἀνάγκας, ἐπεται ὅτι
αὕτη ὑπῆρξε πρὸ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅπως
ὑποστηρίζει τὸ τοιοῦτον καὶ ὁ Rousseau,
ἀποδεικνύων ὅτι τὴν πρώτην ἀνθρωπίνην
φωνὴν ἐξέβαλλε τὸ πάθος, οὐχὶ δ' ἡ ἀ-
νάγκη.

Ἡ ἀλληγορία εἶναι παγκόσμιος ἐκφρα-
σις καὶ δι' αὐτῆς κατώρθωσεν ὁ ἄνθρω-
πος νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν δια-
νοητικῆς ἀναπτύξεως. Καθιστᾷ πολλάκις
αἰσθητὸν καὶ εὐνόητον πᾶν ὅ,τι ὁ πεζὸς
λόγος δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ, ἢ πᾶν ὅ-
τι χρήζει μακροῦ λόγου διὰ νὰ ἐκφρασθῇ.
Ἐκφραστικωτάτη τῶντι εἶναι ἡ σιωπη-
λὴ ἀλληγορία, ἡ ἐμπράκτως διαδηλου-
μένη. Ὁ Θρασύβουλος θραύων τὰς κεφα-
λὰς τῶν ἀγαλμάτων, ὁ Ἀλέξανδρος θέ-
των τὴν σφραγίδα του ἐπὶ τοῦ στόμα-
τος τοῦ πιστοῦ του μυστικοφύλακος, ὁ
Λιογένης περιπατῶν πρὸ τοῦ Ζήνωνος, δὲν
ὁμιλοῦν κάλλισιν καὶ ἐντονώτερον, ἢ εἰάν

λέξεις πολλές μεταχειρίζοντο; Ὁ Δαρείος περιπλεχθεὶς εἰς τὴν Σκυθίαν μετὰ τοῦ στρατοῦ του, λαμβάνει ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως τῶν Σκυθῶν βάτραχον, μῦν, πτηνὸν καὶ βέλη πάντε' ἠγνόησε τὰ τρομερὰ ταῦτα σύμβολα καὶ ἐν τάχει ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. Ὁ Λευίτης τοῦ Ἑφραίμ, θελήσας νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, διεμέλισεν αὐτὴν εἰς δώδεκα καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπεμύεν πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ· πάντες ὀπλίζονται καὶ ὁ λαὸς τοῦ Βενιαμὴν καταστρέφεται. Ὁ τρόπος δι' οὗ ὁ ῥήτωρ Ὑπερίδης ἠθώωσε τὴν ἑταίραν Φρόνην, χωρὶς οὔτε λέξιν νὰ εἴπῃ ὑπὲρ αὐτῆς, ὥς ἀναφέρει ὁ Ἀθήναιος, εἶναι ἄφρωνος εὐγλωττία. Ταῦτα μὲν προκειμένου περὶ μεγάλων πράξεων, καθ' ἃς δὲν εἶναι ἀνάγκη οὔτε νὰ συγκινήσωμεν τινα, οὔτε πάθος τι νὰ ἐξάψωμεν· ἀλλὰ τοιαύτη ἀνάγκη παρουσιασθῇ, ὁ λόγος ἔχει μεγάλην ἰσχὺν, διότι ἂν ἴδωμεν ἄνθρωπον μετὰ τὴν θλίψιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐξωγράφισμένην, συγκινοῦμεθα μὲν, ἀλλ' οὐδέποτε μέχρι δακρύων ἂν ὅμως ἀκούσωμεν αὐτὸν ὁμιλοῦντα, διηγούμενον τὰ πάθη του, τότε κλαίμεν. Οἱ πρῶτοι ἄρα ἄνθρωποι ἐξαπτόμενοι, ἢ πάσχοντες ἐξέφερον τοὺς πρώτους λόγους, μεταφορικοὺς ὅλους, διότι ἐδανείσθησαν αὐτοὺς ἐκ τῶν περιστοιχούντων ἀντικειμένων.

Ἐκαστος λαὸς, κατὰ συνέπειαν, ἐπλάσεν ἰδιαιτέρα σημεῖα, δι' ὧν ἐξεδήλου τὰς μικρὰς τοῦ ἰδέας· οἱ δὲ καλλίτεροι μεταξὺ τοῦ λαοῦ, οἱ σοφοί του, ἃς εἴπωμεν, ἠναγκάζοντο νὰ μεταχειρίζωνται πάντοτε τὴν ἀλληγορίαν, διὰ νὰ γίνωνται εὐκατάληπτοι τοὺς πᾶσι. Τὰ φαινόμενα λοιπὸν ἡμῖν σκοτεινὰ τῆς ἀρχαιότητος, ποιήματα πρὸ πάντων, ἦσαν καθαρῶτατα διὰ τὸν λαὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅμως ἡ ἀλληγορία ἔχασε τὴν πρώτην αὐτῆς σημασίαν· ἡ ἀλληγορία κατέστη γλῶσσα μυστηριώδης, ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ πάντων, ἀπρόσιτος εἰς τοὺς ἀπλοῦς, προσιτὴ δὲ μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς, εἰς τοὺς μυσταγωγοὺς τῆς θείας ἀληθείας, οἵτινες διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐκάλυπτον μὲ μυστηριώδες σκότος τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσῆχθη ἡ γλῶσ-

σα αὕτη παρὰ Πυθαγόρα καὶ ἄλλων ἐλλήνων φιλοσόφων, πλὴν καὶ παρ' αὐτοῖς διατηρεῖτο μυστικὴ καὶ ἀδικοῖνωτος διὰ πάντας τοὺς λοιποὺς ἐφημερόσθη ἐπὶ τῶν τερπνῶν καὶ πολυπληθῶν μύθων, οἵτινες πλήρεις εὐκόλου ἀλληγορίας, παρὰ πάντων ἠγνοοῦντο. Ἄλλοτε, παραδείγματος χάριν, ἡ φρόνησις, ἡ δύναμις, τὸ κάλλος, τὸ ἡλιακὸν φῶς παριστάντο δι' ὧν τῶν ἀλληγορικῶν, ἐνῶ ἡ μυθολογία παρέστησε ταῦτα διὰ τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Ἀρεως, τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἀπόλλωνος, παραπλησίον μᾶλλον τῇ ἀνθρωπίνῃ μορφῇ, καθότι ἄλλως ὀλίγιστοι θὰ τὰ ἠγνόουν.

Πολλοὶ σπουδαῖοι ἄνδρες κατέγιναν εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν μυθολογικῶν ἀλληγορικῶν βλέπομεν δὲ ἐκ τῶν διαφόρων αὐτῶν ἐκθέσεων ὅτι ἡ ἀρχικὴ ἀλληγορία κατέστη μετὰ ταῦτα μυστήριον, ὕστερον πρόδος διανοητικὴ καὶ, τέλος, παρακμὴ θρησκείας. Ταῦτα ἀμυδρῶς περὶ τοῦ σταδίου ἐν γένει τῆς ἀλληγορίας μέχρι τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν σήμερον εὐρίσκομεν αὐτήν. Ἐλθομεν ἤδη εἰς τὴν κυρίως αὐτῆς σημασίαν καὶ τὰ προσόντα.

Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διὰ τῆς λέξεως ἀλληγορία ὑποθέττουσι τρόπον, δι' οὗ δεικνύων τις ἀντικείμενόν τι, ὑποθέττει ἄλλο σχετικόν. Οἱ σημερινοὶ ἡμῶν ῥήτορες καὶ ποιηταὶ ἀλληγορίαν ὀνομάζουσι τὴν διαρκὴ μεταφοράν· ὁ μὲν συγγραφεὺς ἀλληγορίας ὀφείλει νὰ ἐνδύσῃ μὲ ζῶντα σχήματα ἰδέας ἀφηρημένας, ἢ αἰσθητά, ὁ δ' ἀναγνώστης προσπαθεῖ νὰ ανακαλύψῃ τὴν ὑποκεκρυμμένην ἔννοιαν. Τὸ κύριον προτέρημα τῆς ἀλληγορίας εἶναι ὁρθότης περὶ τὴν παρομοίωσιν καὶ σαφηνεῖα τις ὑποδεικνύουσα τὴν ἀλήθειαν ὑπὸ λεπτὸν κάλυμμα.

Πρέπει νὰ μεταχειρίζωμεθα τὰς παρομοιώσεις, τὰς ἀλληγορίας, τὰς μεταφορὰς ἐπιτηδεύως, ἐξάγοντες αὐτὰς ἀπὸ ἰδέας καθαρὰς ἤδη ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν, κατεννοημένας, κεχωνευμένας, οὕτως εἰπεῖν· ὥστε, μετὰ τὴν κατανόησιν τῆς λογικότητος τῶν σχέσεων, νὰ ὑποθέττωμεν ὅτι βλέπομεν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ, ὅπερ μέλλομεν ν' ἀπεικονίσωμεν. Τότε μόνον ἡ

φαντασία θεωρείται, ὡς ἀληθὲς στερεὰ ἐπιστήμη. Σφαλερὸν εἶναι τὸ πνεῦμα, τὸ συγχέον πᾶν τὸ ἔχον μικρὰν τινὰ ὁμοιότητα καὶ ἀείποτε ἀποπλανᾶται, μὴ οὐνόμενον νὰ συλλέξῃ ὁρὴν τῶν πραγμάτων ἰδέαν. Σφαλερὸν ἐπίσης εἶναι τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, ὅπου εἰς πᾶσαν ἰδέαν ἐπιζητεῖ παραμοιώσεις, ἵνα σχῇ ἰσθὴ κάλλιον μετ' αὐτῆς· καλὴ μὲν ἡ μέθοδος αὕτη δια νὰ ἐκφράζωμεν τὰς ἰδέας ἡμῶν εἰς τοὺς ἄλλους, κακίστη ὁμοίως ὅταν πρόκειται ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ σχηματίσωμεν ὁρὴν ἰδέαν, διότι πᾶσα ἀφομοίωσις ἀπέχει ὅπως δῆποτε τῆς ἀληθοῦς σχέσως μετὰ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν. Ἄν πᾶσι ἡμῶν αἱ προσπᾶθῃσι, τείνωσιν εἰς τὸ ν' ἀνεύρωσι μόνον μεταφορὰς καὶ ἐξομοιώσεις, πῶς νὰ ἤμεθα βέβηκοι ὅτι δὲν εἰσερχομένημεν καλῶς εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν πραγμάτων καὶ ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἡμῶν ἔπᾶσα εἶναι ἀληθὲς χίμαιρα. Τούτων οὕτως ἔχόντων, ἔλθωμεν ἐπὶ τὸ προκαείμενον.

Ἡ ἀλληγορία χρησιμεύει πολλάκις ὡς δραστηριώτατον μέσον διὰ τῆς διὰ τετυφλωμένου ὑπὸ πλῆθος, ὑπερσφαινείας καὶ ἐγωισμοῦ· ἐπίσης διὰ τοὺς καθισταμένους τοιοῦτους ἕνεκα τῆς μεγάλης δυνάμεως ἐμπειπιστευμένης αὐτῆς. Διὰ τῆς ἀλληγορίας ὁ δούλος τοῦ λαοῦ νὰ ἐπιφέρῃ παρατηρήσεις εἰς τοὺς κυρίους τοῦ· καὶ πόσους μάλιστα αὐτῶν δὲν ἴδωμεν μαλαχθέντας ἐν στιγματῇ φοβερῆς ἐξομολόγησης διὰ μιᾶς μόνης μικρᾶς καὶ χαριέστες ἀλληγορίας. Οἱ Ἀσιατικοὶ λαοὶ διαπρέπουσι πάντοτε εἰς τὰς ἀλληγορίας, καὶ ὅχι μόνον ἐννοοῦσι καλῶς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην νέαν τοιαύτην μεταχειρίζονται. Διότι οἱ λαοὶ αὗτοι, ζῶντες ὑπὸ τὸν λαμπρότερον οὐρανὸν τὴν ἀνυψούντα καὶ ἐμπνέοντα πᾶσαν καρδίαν, εἶναι πάντοτε ὁμῆτα ἀφορήτου δεσποτισμοῦ καταπατούντος πᾶν εὐγενεῖς αἴσθημα. Ἰσως καὶ αὐτοὶ ποτε δυνήθωσι νὰ δεικνύωσι καθαρῶς τὴν ἀλήθειαν, χωρὶς νὰ καλύπτωσιν αὐτὴν ὑπὸ τὰ νέφη τῆς ἀλληγορίας!

Ὅτι πάσχουσιν οἱ τύραννοι τυφλώτοντες εἰς τὴν ἀλήθειαν, πάσχουσι καὶ οἱ διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς φιλαονίας καὶ ἄνευ

ἀναπτύξεως δευτέρας λαοί. Τὸ φῶς τῆς ἀληθείας εἶναι πᾶσι ζοηρὸν τότε δι' ὀφθαλμοὺς καὶ περιέμεται ἰσθμῷ. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Δημοσθένης ἐπέταξε πᾶσι τοῖς Ἀθηναίοις, ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Σωκράτης ἐπὶ τὸ κῶμον. Ὁ πρῶτος μεταχειρίζεται συχρὰ τὴν ἀλληγορίαν, διὰ νὰ κατὰ τῇ ευλαπίας καὶ εὐνοίας εἰς τοὺς τυφλοὺς τότε Ἀθηναίους· ὁ δεύτερος ὁμοίως, ἀνώτερος ἀκόμη, εἶπεν· «ἡ φρόνησις πολλάκις καθίσταται ἀδυναμία· φρόνιμος μὲν ἡ διὰ τῆς ἀλληγορίας δόσις τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς φρονήσεως, ἀλλὰ διότι λαμπρότερον αὐτῆς εἶναι ὁ εὐγενὴς θάνατος» — παρατίθω εἰς τὸν λαόν μου τὴν ἀλήθειαν ἐσφραγισμένην διὰ τοῦ αἵματος μου». Ὁ Χριστὸς, ἀνώτερος πάντων, Θεὸς τῆς δυνάμεως, μεταχειρίσθη τὴν ἀλληγορίαν διὰ τὸ μέλλον, εἰς ὀλίγους δ' ἐν τῷ παρόντι, — τὸν θάνατον διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον εἰς πάντας. . . . Καὶ οἱ προφῆται αὐτοὶ ἠεὶ κατέζοντο ἕλκοντες νὰ καλύπτωσι δι' ἀλληγορίαν τὰς αὐστηρὰς πρὸς τοὺς βασιλεῖς συμβουλὰς των· καὶ ἐν τούτοις πολλοὶ αὐτῶν ἐπλήρωσαν διὰ τῆς κεραιᾶς των τὴν τέλειαν αὐτῶν, ὅτι ἠθέλησαν νὰ θέσωσι χαλινὸν εἰς βασιλικὰς ἰδιοτροπίας.

Τὴν σήμερον ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς ὅλους τοὺς κλάδους ἡ ἀλληγορία καθίσταται στενωπότερα, ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, τῶν διακοινωνιμένων τόπων ἐλευτέρως καὶ τόσον ἐκδόλως. Θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ἀλήθεια παντοῦ καὶ πάντοτε θὰ δεικνύηται γυμνῇ καὶ ἡ ἀλληγορία θὰ καταφύγῃ τότε εἰς μόνην τὴν πόλιν, πρὸς εὐάρεστον χρησιμεύουσα ποικιλίαν.

Β'.

Εἰς πᾶν εἶδος συγγραφῆς ἡ ἀλληγορία ἀρμόζει· δύναται νὰ λάβῃ πτῆσιν ὑπερνεφῆ, ἢ καὶ νὰ περιέπταται χαμηλὰ, ὡς μουσουλῆς ἐπὶ ῥόδων· δύναται νὰ ἐμποιῇ τρόμον διὰ τῆς κερυνίου ὁρμῆς αὐτῆς, δύναται νὰ διορθῇ τὸ σφαλερὸν διὰ τοῦ γελοίου.

Ἐλθωμεν ἤδη εἰς πεφημισμένα τινὰ εὐφηλά· καὶ λαμπράς ἀλληγορίας παροδείγμαται.

Ἡ ἀρχὴ Γραφῆ πρώτη, ἣτις εἶδος ἔχει λυρικῆς ποιήσεως, οἷοι πολλὰ καὶ ὠραία παροδείγμαται. Πρὸ πάντων αξιοπαράτηρος διὰ τὴν τρέπην, μεθ' οὗ κατάρθωσται μετάνοιαν βασιλέως ἀπολκύντος τὸν καρπὸν τῆς κακουργίας του, εἶναι ἡ ἀλληγορία, οἷα; παριστάνεται ὁ Δαυὶδ παρεπόμενος παρὰ Θεοῦ εἰς τὸν Δαυὶδ, διὰ νὰ τὴν ἐπιπλήξῃ ὅτι ἐξεπύρνευσεν τὴν Βερσαθέ. Ὡ! οὐκ ἡ ποίησις χρησιμεύει αὐτῷ ὡς ὑποστήριξις τῆς ἐλισσινούσης ἀρετῆς, εἶναι θεῖα τῶντι ἐμπνευσις καὶ φαίνεται μέλλουσα νὰ ζήσῃ, ὅσον καὶ ὁ κίσμος ἔπαι. — Ὁ Ἰσραήλ μεταχειρίζεται ἀλληγοδικαδῶς τὴν ἀλληγορίαν καὶ τὴν γυνήν ἀλήθειαν, ὅπως κατάρθωσται τὴν μετάνοιαν τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραήλ. Ὑψηλὴ ἐπίσης ἀλληγορία εἶναι ἡ προφητεία τοῦ Ἰωάννου ἐν αὐτῇ βλέπει τις ὅπως προφητικῆς ἐμπνεύσεως καὶ δόξαν Ἀίσχυλου ποιήσεως.

Δραματικὴ ἀλληγορία εἶναι ὁ Προμηθεὺς τοῦ Αἰσχύλου, ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ Προμηθεὺς προσπασσαλευθέντος διὰ βίας ἐπὶ βράχῳ, βασανιζομένου, καρυνοβαλουμένου καὶ ἐν τούτοις μὴ παρακλύντος, μεθ' ἐπ' ἐλάχιστον μετανοοῦντος, εἶναι χαρακτήρ ἄξιος ἀλληγορικῆς διαπλάσεως. Ἰσως δὲ καὶ δύο ἀλληγορίας παρέχει ὁ Προμηθεὺς τὴν ζήλοτυπον ἀνισυχίαν τοῦ ἰσχυροῦ φεβουμένου πάντοτε τοῦ εὐφρεῖ ἀνδρᾶς, τοῦ καταναλίσκοντος τὴν βίον των πρὸς φώτισιν ἐλοκλήρου ἔθνους — καὶ τὴν ἄφροντον καταστροφὴν τοῦ τολμητίου, τοῦ ριψοκινδύνου τοῦ περιφρονούντος τοῦ ἐχθροῦ του.

Ὁ Ὀράτιος μᾶς παρίστα τὴν σοφὴν μένοντα μόνον ἔρθιον ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταστροφῆς τοῦ σὺμπαντος. Ἐπίσης παροδείγμα λαμπρὸν ἀλληγορίας εἶναι καὶ ἡ ὠδή του ἐκείνη ἡ ἀρχομένη διὰ τῶν στίχων:

O Navis; referent in mare te novi
Fluctus! O quid agis? fortiter
[occupa

Portum. . . .

Ενότης, κίνησις, θερμότης καὶ ποιητικὴ ἐκάρχουσιν ἐν τῇ ὠδῇ ταύτῃ· κατ' ὅθεν δὲ καὶ καλῶτερος ἅπαντα τις τὸ ἀμάρτημα τοῦ μὴ σεβασμένου τὴν ξενίαν, τὴν ἐν τῷ ὅσῳ λάμψιν του, τὴν στιγμιαίαν μέλαν, τὴν φυγὰν ἡδονῇ, τὴν τῶν τοῦ συναιδέου, τὴν θεῖαν ὀργήν, τὴν καταστροφὴν κράτους ἐλοκλήρου δι' ἑνα καὶ μίαν ἀνθρώπων, τέλος, τὸν κερκυνὸν πίπτοντα ἐπὶ τοῦ ἐνόχου, τῆς οἰκογενείας του καὶ σὺμπαντος τοῦ λαοῦ του.

Τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου βρίθουσιν ἀλληγοριῶν, ποῦ μὲν χαρίζων, ποῦ δὲ ὑψαίνων καὶ ὠραίων· πρὸ πάντων ἐν τῇ Ὀδυσσεῇ ἅπαντα τις πολλὰς ποιητικὰς σποράσθην. Αἱ προσευχαί, ὁ καστὸς τῆς Ἀφροδίτης, τὸ φυτόν τὸ ἰσχυρὸν νὰ διακόψῃ τοὺς μαγικητέρους πόνοους ἐπὶ μίαν ἡμέραν, τὸ ναπηθεῖ ἐκαὶ ὁ φυτόν ἐκ τοῦ ὅπλου ὀλίγη μόνον σταγόνας ἐν τῷ κρατῆρι τοῦ Τηλεμάχου παύουσι τὰ διακρυαυτοῦ ἔσχα τῆς μνήμης τοῦ πατρός του Ὀδυσσεὺς, πάντα ταῦτα παριστᾷσι τερπικὰς ἀλληγορίας. Μὴ νομίζωμεν ὅμως, ὅπως τινες πιστεύουσιν, ὅτι τὰ ποιήματα ὅλα τοῦ Ὀμήρου εἶναι ἀλληγορία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, διότι τὸ τοιοῦτον ἔθελεν ἀφαιρέσει πᾶσαν ζωὴν ἀπὸ τ' ἀριστουργήματι αὐτῶ ποιητικῆς καὶ πλαστικῆς φαντασίας.

Ὁ ὀλιγώτερον πλούσιος Βιργίλιος καὶ ὀλιγώτερος ἀκόμη μεταχειρίζεται ἀλληγορίας. Διχαριτέον τὴν τοῦ Ἐρωτος κεκρυμμένου ὑπὸ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀσκάνιου καὶ θερμαίνοντος διὰ τῆς πνοῆς αὐτοῦ τὴν ψυχρὰν καὶ μὴ θέλουσαν ν' ἀγαπήσῃ καρδίαν τῆς Διδούς.

Τὰ ποιήματα τοῦ Δάντη βρίθουσιν ἐπίσης ἀλληγοριῶν. Ἡ ἐννοία τινῶν ἐξ αὐτῶν φαίνεται ἀπολεσθεῖσα· ἄλλων πάλιν, ὡς φρονούσι σήμερον, διετέλει ἀνεξήγητος καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Δάντην. Ἀλλ' εἰναι τινες λαμπραὶ διὰ τὴν εὐφραν, καὶ τὴν σκοραστικὴν ἐπιδεξιότητα, διὰ τὴν ἀριεῖαν καὶ τὴν ὑψηλὴν φαντασίαν. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς Κολάσεως παρατηροῦμεν λαμπρὰν ἀλληγορίαν τῶν παθῶν τῆς νεύ-

τητος, τῆς ἀνδρικῆς καὶ τῆς γεροντικῆς
ἡλικίας. Σαρδίτιες δὲ σαρδίζονται οὐ
αὐτίσονται τὴν Ἰταλίαν ἀπαταῖ ἄλλου
δὲ, ὅτι ἐννοεῖ τὴν πόλιν τῆς Ρώμης, ἥτις
ἔκκ' ὑπερβολόσῃ πασαν τὴν Ἰταλίαν, γί-
νεται ἀλληγορικῶς πάθος, λέωνες
καὶ λύκους. Ὑποθέτουν ὅτι ἡ Βεκ-
τρίκη εἶναι ἀλληγορία τῆς θρησκείας· ἐν τῷ
τοιούτῳ ἔχεται ἀληθεία, οὐδὲν, πλὴν τῆς
ἐπεδείχθη πλῆκτικῇ τέχνῃ κρείττονα,
διότι ἡ Βεκτρίκη ἀγαπήσασα τὸν Δάντην
ἐπὶ γῆ, τὸν ἔρχεται καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ συ-
χῶς ἀπὸ τὰ θεομύθια τῶν οὐρανίων δο-
μάτων τῆς σφύρας τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς
γῆς πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Δάντη. Τὸν βλέ-
πει πλανώμενον ἐν τῷ μέσῳ σιλοῦ εἰς
τὴν μεγάλην ἐρημον τοῦ κοινῷ τρέχει
πρὸς τοῦ Βουργίλιον καὶ λέγει αὐτῷ:

« ὦ ψυχὴ εὐγενὴς τῆς Μαντοίας, σὺ,
• οὐτινος ἡ φῶς ζῇ ἀκόμα ἐν τῷ κόσμῳ
• καὶ θὰ ζῇ αἰώνως· ὁ φίλος μου εὐρί-
• σκεται πεπλανημένος εἰς ἐρημον πε-
• διάδα, ὅπου ὁ φόβος δύνανται νὰ ἴν
• ἀπολέσῃ φοβεῖται μὴν ἀπολέσῃ ἡ δὲ
• φοβεῖται μὴ ἐγκατέλειψα ἄρτι τὸν οὐ-
• ρανὸν διὰ νὰ ἔλθω εἰς βοήθειάν τοι.
• Ὑπαγε πρὸς αὐτὸν, σε παρακαλῶ· εἰς
• νὰ σώσωσιν αὐτὸν ἡ γλυκύτης ποιητοῦ
• καὶ ἡ βοήθεια θείας τέχνης καὶ οὕτω
• νὰ παραγορῇ. Εἶμαι ἡ Βεκτρίκη· ἐγὼ
• σε παρακαλῶ· ἔρχομαι ἐκ μέρους, ὅπου
• μέλλω ἐντὸς ὀλίγου πάλιν νὰ ἐπιστρέψω,
• ὁ ἔρως με στέλλει, ἕνεκα τοῦ ἔρωτος
• διελθῶ ».

Ἰδοὺ ὑπερήφανος ἀλληγορία τῆς θρη-
σκείας, τῆς τὰ οὐράνια τοῖς ἀνθρώποις
συνενοῦσης, τῆς ἀκενῶτος παγῆς εὐσπλαγ-
χνίας πρὸς τὰ ἀνθρώπινα δεινά, — καὶ
τῆς ποιήσεως, ἥτις ἐξ οὐρανοῦ ἐρχομένη
σώζει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς πλάνης καὶ
τὸν ἐπαναφέρει εἰς τὴν ἀρετὴν, διὰ τῶν
ἔρωτικῶν ἀνκμνήσεων.

Ὁ Τάσσεως, ὡς ποιητὴς πλήρης φαντα-
σίας καὶ λεπτοῦ τῷ πνεύματι, λαμπρὰν
ἀλληγορίαν περὶ τῶν θελόντων νὰ παί-
ξωσι μὲ τὸν ἔρωτα καὶ συλλαμβανομένων
ὕστερον εἰς τὰς παγίδας αὐτοῦ, μας πα-
ρέχει εἰς τὸ ἐν τῇ Ἀπελευθερωθείσῃ
Ἰερουσαλὴμ ἐπεισόδιον τῆς Ἀρμίδης καὶ

τοῦ Ρινδλδου. Τούτου δὲν ὑπολείπεται,
εἰς πρὸς τὴν λεπτότητα καὶ τὴν ἡρωικὴν
εὐλοπὴν ὁ Πατράρχης.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ὀ-
μήρου, ὁ ἀκατακτά, ὑπὸ τῷ Ἀίσχίλῳ,
ὁ εὐχρῆς ὑποκριτὴς τοῦ Τάσσου καὶ τοῦ
Δάντη, ὁ τυφλὸς ποιητὴς, ὁ Μίλτων βρι-
θεὶς ἀλληγορικῶς. Μα, παρὰ τὴν αμαρ-
τίαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὥρῃς γυναικὸς
τελευτῶντας εἰς οὐρανὸν καὶ κόλας, περιζωνο-
μένης. Μα, παρὰ τὸν θάνατον ὑπὸ
τὸ σκληρὸν μέλινος ἰσχυροῦ σκακι, ἥτις
ταῦτα φοβεῖται ἐκόντων καὶ ἐπὶ καρ-
πῶν φέρει εἶδη, τι ἀλλοκίτῳ στέματι.
Ἄρῃ καὶ γιγνντώδους μεγέθους εἶναι ἡ
περιγραφή γερῆς, ἥν ὁ θάνατος καὶ ἡ
αμαρτία ὤρταν ἐπὶ τῆς ἀβύσσου τοῦ
χάρου καὶ ὁ τύπος ἔπαι τὸ ἀνθρώπινον γέ-
νη μέλινος νὰ διέλθῃ. — Ἡ Εὐα τοῦ Μίλ-
τωνος ὑπερβαίνει πολὺ τῆς Ἀφροδίτης,
διότι ἔχει δύο νέας χάριτας, τὴν Ἀφροί-
τητα καὶ τὴν Σεμνότητα.

Ὁ Γερμανὸς ἡμίθεος, ὁ Γκαίτε δαιμονίαν
καὶ ὑπερανθρώπου φαντασίας ἀλληγορίαν
παρέχει ἐν τῷ Φάουστ. Ἐκεῖ βλέπει τις
τὸν σιφὴν, τὸν καταναλισκόμενον εἰς μα-
ταίους πόθους, ὅπως ἀνέστη ἐκτὶνος, ὅπερ
τὸ παν δεικνύει, τὸ παν καὶ ἀποσιωπῇ,
ὅπως ἴδῃ φῶς δυνάμενον νὰ τὸν τυφλώσῃ,
ὅπως ἐξ ἡρώς λέξαις ὑποκυρτούσας ἔβυσ-
σον — Θεὸς, θάνατος — τὸν βλέπει
ἀπαυδῶντα, ἐπικλούμενον τὸν θάνατον,
ἀναγωρίζοντα τὴν σμικρότητά του, πα-
ραιδῶμενον εἰς τὴν ἀμφιβολίαν καὶ, τέ-
λος, μόνον ἀλήθειαν εὐρίσκοντα τὴν ἡδο-
νὴν τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ βλέπει τις τὸ κα-
κὸν πνεῦμα τὸ ὠθεῖν εἰς κρημνοὺς καὶ αὐ-
τὸν τὸν μαλλον ἐνάρετον, τὸ ἔγκλημα
τιμωρούμενον, τὸν ἀμαρτήσαντα μὴ δυ-
νάμενον οὔτε τὰς γεῖρας νὰ τείνῃ πρὸς οὐ-
ρανὸν, ὅπως δεχθῇ τοῦ Ὑψίστου. Ἐκεῖ,
τέλος, βλέπομεν τὸν θεῖον Ἔρωτα, τὸν
οὐρανὸν ἐν τῇ γῇ, καὶ τὴν ἀποθέωσιν
τοῦ πλησιάζαντος τὸν Θεὸν διὰ τῶν βαθ-
μίδων τῆς Ἀγάπης.

Κωμικὴ ἀλληγορία εἶναι ὁ Πλοῦτος
τοῦ Ἀποταφάνους.

Ἡ Ψυχὴ τοῦ Ἀπουλκίου καὶ τὰ ἔργα

τοῦ Λουκιανοῦ εἶν' ἐπίσης πλήρη χάριτι καὶ σπουδαίων ἐννοιῶν.

Ἐκ τῶν εὐχερῶς μεταχειρισθέντων τῇ Ἀλληγορίᾳ Γαλλῶν, ἀναφέρωμεν τὸν Ra Beilaῖ καὶ Boileau. Ἡ Ἑβραϊκὰς τοῦ Βολταίρου ἀλληγορικὰς εἰρήματα ἀναμνηστικὰ πρὸς τὰ ἄνω νὰ παραδεδειγμένοι παρῆσαν ὀρεκτά. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀλληγορία τῆς διχονοίας μεταδιδουμένης εἰς Ῥώμην πρὸς ἐπίκλησιν βοήθειας ἐπὶ Σίξτου τοῦ ΣΓ', τοῦ ὁποῦ οὗ ὁ ἀάκτυλος ὡς μεγάλῃς ὑπακύνῃσας τὰς προμερῆς ἐκείνας σφαγὰς τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῆς Γαλλίας ἐπὶ Κρόνου Θ'. Ἑβραίου Γ'. καὶ Ἑβραίου Δ'. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐν Ῥώμῃ ἀναμνηστικὰ ἡ Διχονοία τὴν Πολιτικὴν τῆς ὁποίας τ' ἀνάκτορα διαπρέπουσι καὶ αἱ δύο ὁμοῦ ἐπιστρέφουσιν εἰς Παρίσιον, ὅπου ἐπιστρέφουσιν φεύγοντες ταραχὰς διὰ τῆς ὑποκινήσεως τῶν δεκαεξὶ κατὰ τῆς Βουλῆς. Εἰς τὴν βάσιν τῆς κολάσεως ἡ Διχονοία καλεῖ τὴν Δαίμονα τοῦ φανατισμοῦ τῇ βοήθειᾳ τοῦ ὁποῦ διαγέρει κατὰ τοῦ Βασιλέως Ἑβραίου Γ'. τὸν Ἰάκωβον Κλεμέντιν, ὅστις ἐπὶ τέλους ἀποκροῖ τὸν βασιλέα του.

Ἡ ἀλληγορικὴ περιγραφή τοῦ ναοῦ τοῦ Ἑρώτος εἶναι προσωποποιημένη ἀπεικόνισις τοῦ παθους αὐτοῦ.

Sur les bords fortunés de l'antique
[Idalie
Lieux où finit l'Europe et commence
[l'Asie
S'élève un vieux palais respecté par
[le temps

Ἡ σκηνὴ ἐδῶ ὑποτίθεται ἐν Κύπρῳ, διότι ὁ ναὸς τῆς Κύπρου ἐθεωρήθη πᾶν ὅτε ὡς μαλλὸν ἐκδοτός εἰς τὸν ἔρωτα, ὅπως καὶ ἡ αὐτὴ τῆς Ῥώμης ἐθεωρήθη ὡς ἡ μαλλὸν πολιτικὴ αὐτὴ τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἔρως τοῦ Βολταίρου δὲν εἶναι πλέον υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης, θεοῦ τῆς μυθολογίας ἀλλὰ πάθος φιλογερὸν με πᾶσας τὰς ἀκολουθοῦσας αὐτῷ ἡδονὰς, πικρίας, καὶ καταστροφάς.

Τοῦ Βολταίρου αὐτὰ τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα περιποιῶσι τῶντι μεγάλῃν τιμὴν εἰς τὴν γαλλικὴν φιλογορίαν.

Ἐπίσης καὶ οἱ Ἰσπανοὶ παρήλθον ἀξιολόγους τοιαύτας παραδείγματα λαμπρότατον

Δὲν Κισώτης τοῦ Κερβάντη. Τούτοις ἐν ὑποθέσει τοῦ Κερβάντη, ὁ Βιργίλιος ὅστις τῶν Πορτογάλλων.

Κὺν δὲ, παύσαντες τὸν λόγον λυπούμενοι ὅτι δὲν ἡδυνήθημεν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ κάμωμεν ἀκριβῆ ἀνάλυσιν τῶν σποράων λαμβάνοντων ἄνω παραδειγμάτων. Ἐκ τῆς τῆς ἐλλείψεως τοῦ χρόνου, καὶ ἄλλος λόγος μας ἐνέγκασε νὰ διεξέλθωμεν αὐτὰ ἐν τάχει, ὅσα καὶ πρὸς ἐνθυμήθημεν. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι ἡμετέρας ἀπλῶς νὰ παρακαταστήσωμεν περὶ Ἀλληγορίας ἐν γένει, καὶ οὐχὶ περὶ τῶν περιφύμων ἀλληγορισμῶν. Ὑποσχόμεθα ὡς νὰ προσφέρωμεν προσεχῶς τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Ἰλίσσου μελέτην τινὰ ἐπὶ τῶν λαμπρότερων ἀλληγορισμῶν ἀπὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς μέχρι τῆς σήμερον, ἃν εὐμνῶς, ἐννοεῖται, ὑπογράψωσι τὸ παρὸν ἔργον περὶ ἀλληγορίας ἐρῶν ἡμῶν.

ΙΩ. ΚΑΜ . . .

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΕΡΩΤΩΝ.

Ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι ὁ ἔρως εἶναι τυφλός, ὡς πολλοὶ τε ποιῶνται καὶ συγγραφεῖς ὁμολόγησαν, δὲν θὰ δυσκολευθῇ νομίζω νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἐνεκα αὐτοῦ τῆς τῆς τυφλότητος ἐγεννήθησαν πολλὰ παράδοξα καὶ ὑπερφάνη, ὧν ὀλίγα προτίθεμαι νὰ διαβιβάσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τοῦ Ἰλίσσου. Ὅλγοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες φθάσαντες καὶ διελθόντες τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας των δὲν ἔρρωσαν ἐν βλέμματι ἐρωτικῶν ἐπὶ τινος ἀρχαίου ἀγγέλου, ἢ διαβατικῆς θεας, ὅπως οἱ ῥωμαντικώτεροι αὐτῶν τὰς ἀποκαλοῦσιν. Ἐπομένως ὀλίγοι εἶναι οἱ μὴ ἐρωτευθέντες, οἱ μὴ λαβόντες πείραν τῶν ἀπείρων τοῦ ἔρωτος μηχανημάτων ὅθεν καὶ ὀλίγοι ἴσως θὰ δυσπιστήσωσιν εἰς ὅ,τι μέλλω κατωτέρω νὰ διηγηθῶ. Δὲν τοὺς ὑποχρεῶ π. χ. νὰ πεισθῶσι ὅτι ἡ ὥραία καὶ συμπαθὴς κιθαριστὴς Γλαύκη εἶχεν ἐρωμένον κίονα τινὰ,